

sum nimis, id est, excessi in humiliatione; de quo excessu Luc. ix cap. scriptum est quod *Moyses et Elias visi erant in maiestate, et dicebant excessum eius, quem completerus erat in Ierusalem.* De hoc quoque ad Philipp. ii cap. Apostolus ait: *Christus factus est pro nobis obediens usque ad mortem, mortem autem crucis.* Luc. quoque 24 scriptum est: *Oportuit pati Christum, et ita intrare in gloriam suam;* et quodlibet verbum praedictum potest esse thema pro diebus praecedentibus hunc diem, aut pro festo sanctissimae Crucis.

307. Ante omnia tamen ponendum est ad intelligentiam dicendorum quod, secundum Alexand. de Ales in 3 triplex est differentia inter pati nostrum et pati Christi. Primo, quia in nobis est necessitas ad patientium, in Christo autem solummodo dispositio absque ulla necessitate. Secundo quia nos patimur, velimus, nolimus; ipse autem potestatem habuit suae passionis, ut dictum est. Tertio, quia nos passibilitatem habemus per causam, scilicet, ex peccato: Ipse autem passibilitatem habuit, non per causam, vel necessitatem aliquam, sed sola voluntate assumptam. Si igitur vis omnium, quae fecit Christus, et quae passus est, veram scire necessitatem, scito omnia ex necessitate fuisse, quia ipse voluit. Unde Is. lxx: *Oblatus est, quia ipse voluit;* voluntatem vero eius nulla praecessit necessitas; quare non fuerunt, nisi quia voluit; si non voluisset, non fuissent. Haec Alexan.

308. Ex his igitur manifeste apparet quod sola dilectio Christi et Patris aeterni ad nos coegerit eum tot et tanta pati, sicut Ioann. iii cap. scriptum est: *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret,* scilicet, ad acerbissimam mortem crucis. His igitur iam praemissis, advertendum est quod oportuit Christum pati confusionem et supplicium crucis ex triplici respectu. Primo respectu Dei, secundo respectu mali, tertio respectu nostri.

DOMINICA V. POST EPIPH.

Oportuit pati Christum respectu totius SS. Trinitatis, et primo respectu Patris, propter Patris honorationem.

PRIMO quidem oportuit pati Christum respectu Dei, id est, respectu totius Trinitatis. Primo quidem respectu Patris, secundo respectu Filii, tertio autem respectu Spiritus sancti.

310. Primo enim oportuit pati Christum respectu Patris: et hoc maxime propter tria. Primo propter Patris honorationem, secundo propter placationem, tertio propter Patris ordinationem.

311. Primo, inquam, oportuit pati propter Patris honorationem. Quaelibet enim mortalis culpa dicitur infinita propter infinitum Deum, quem infinite offendit et inhonorat. Considera igitur nunc quod quantum Dei Filius Christus diligebat Pa-

trem, tantum tenebatur diligere illius gloriam et honorem, et horrere suam inhonorationem, offenditionem et confusionem. Quanto autem plus illius honorem amabat, et inhonorationem horrebat, tanto plus satisfacere tenebatur pro iniuriis et inhonorationibus sibi factis.

32. Nullus autem modus sufficientior, iustior et convenientior erat ad satisfaciendum inhonorationibus et offenditionibus Patris, quam summa confusio et supplicium mortis Christi Filii eius; qui in quantum homo dolere, humiliari, mereri, et satisfacere poterat pro humana generatione offenso Patri; et in quantum Filius Dei erat, meritum poterat in tantum multiplicare, et dilatare, quod infinite satisfacere poterat pro infinita Patris offenditione; tanta erat capacitas illius animae ex personali unione quam habebat cum Deo.

FERIA SECUNDA

Oportuit pati Christum propter Patris placationem.

SECUNDO oportuit pati Christum propter Patris placationem; quia enim Christus fuit Rex pacificus, et pacis mediator inter offenditum Patrem, et humanam naturam offenditum; tantum necesse fuit ei laborare pro pace inter eos necessario reformanda, quantum inter illos dilexit pacem, et inimicitiam ac separationem odivit, et quantum difficile erat

has duas extremitates insimul convenire, ut essent simul dives et pauper in unum: dives Pater in iustitia, et pauper genus humanum ex culpa, unde ad Ephes. ii dicit Apostol. ad quosdam in persona totius humani generis: *Vos qui aliquando eratis longe, scilicet, per culpae inimicitiam, facti estis prope*, scilicet, per pacem veram et unitivam in Sanguine Christi: *Ipse est pax nostra, qui fecit utraque unum*; et subditur: *Per crucem interficiens inimicitias in semetipso*. Quantum utique laborare necesse haberent brachia fortissimi pugilis volentis coelorum sublimitatem inclinare ad ima, et terrae ponderositatem levare ad alta, ita quod in medio spatio in pacis osculo convenienter; magis autem incomparabiliter laborare necesse fuit Filium Dei Christum, ut rigorem flecteret paternae iustitiae, et elevaret pondus nostrae gravissimae culpae.

FERIA TERTIA

Oportuit pati Christum propter Patris ordinationem.

TERTIO oportuit pati Christum propter Patris ordinationem; quia enim, sicut in praecedentibus dictum est, oportebat pati Christum pro Patris honore, et pro Patris placatione, ideo conveniens fuit Deum hoc praeordinare et praedicere per Prophetas, ac per consequens necessarium erat

hoc iam praeordinatum et praenunciatum impleri. Unde Dominus Matth. xxvi cap. inquit: *Quomodo ergo implebuntur Scripturae? quia sic oportet fieri.* Et Marc. viii cap.: *Quoniam oportet Filium hominis pati multa.*

315. Item, secundum Alex. de Ales, in III ordinavit aeternus Pater nostram redemptionem fieri per mortem Filii sui; quia si Pater aeternus hominem non liberasset, esset ei conveniens secundum iustitiam; si autem alio modo liberasset, esset ei conveniens secundum misericordiam; sed quod per passionem Filii sui liberaret est conveniens secundum iustitiam, misericordiam, et sapientiam

316. Secundum iustitiam quidem conveniens fuit: Dei enim iustitia est quod numquam peccatum impune dimittat. Peccatum enim non ordinatur, nisi in poena, secundum sententiam August. in lib. de natura boni. Peccantes in suppliciis ordinantur; sed peccatum aut ordinatur de iustitia Dei stricta ut puniatur aeternaliter, aut de iustitia, ut cum misericordia puniatur temporaliter: et sic passio de iustitia est; quia non poterat reatus solvi per hominem purum; unde Ansel.: Homo enim non poterat reddere, sed debebat; Deus non debebat, sed poterat. Oportuit ergo quod solveret homo Deus; homo qui deberet, Deus qui posset.

317. Secundum misericordiam etiam conveniens fuit; nam Deus non coegit liberum arbitrium hominum crucifigentium Christum, ut crucifigerent eum, sed necessaria ad redemptionem donavit; unde si com-

pulisset ne possent ei intentare mortem, iam habuisset coactam vitam. Ex quo patet quod ex proprio nutu Christi intulerunt mortem; Deus autem ex malo impetu eorum, ex misericordia bonum nostrae redempcionis produxit, debito ordine conservato.

318. Secundum sapientiam quoque conveniens fuit; quia in hoc apparuit magna sapientia Dei, quia ex malis poenae elicit tot mirabilia bona; propter haec omnia, Luc. xxii cap., ait Dominus: *Et quidem Filius hominis, secundum quod definiuit est, vadit; veruntamen vae homini illi per quem tradetur.* Et Matth. xvi, adversanti Petro passione sua inquit: *Non sapis quae Dei sunt,* quasi dicat: Sic a Patre meo ordinatum est. Huius sententiae est Alex. de Ales ubi supra.

FERIA QUARTA

Oportuit pati Christum respectu sti, et primo propter mysterium corresponsionis et significationis.

SECUNDO autem oportuit pati Christum respectu sui, maxime propter tria sapientiae mysteria quae Filio appropriatur.

320. Primo propter mysterium corresponsionis; hoc est, ut responderet medela humano morbo, *ut unde mors oriebatur, inde vita resurgeret, et qui in ligno vincerebat, in ligno quoque vinceretur, per Christum*

Dominum nostrum. Hinc Augustinus in serm. de Passione Domini ait: Quidquid Adam in ligno perdidit, in cruce Christus invenit

321. Secundo oportuit pati Christum propter mysterium significationis. Convenienter enim Christus sustinebatur a cruce qui crucem super humeros suos ipse portavit, quod etsi insensatis infidelibus, et paganis videatur ludibrium vanitatis, fidelibus tamen appareat altum mysterium veritatis et charitatis; et maxime propter tria. Nam Christus portavit crucem primo, sicut Imperator regale sceptrum, secundo sicut vitor triumphum, tertio sicut illuminator candelabrum.

322. Primo enim portavit Christus crucem, sicut gloriosus Imperator regale sceptrum. Hinc Is. ix cap. ait: *Factus est principatus eius super humerum eius.* Et iterum Psal. xcv, inquit: *Quia Dominus regnabit a ligno.* August. quoque exponens illud ad Gal. vi: *Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi,* scripsit, dicens: Crucem, in ea ut gloriemur, Dominus suo gestans humero, pro virga regni nobis commendavit. Quod est grande ludibrium impiis, et ubi mundi philosophus erubuit, ibi Apostolus thesaurum reperit. Quod illi visum est stultitia, Apostolo factum est sapientia et gloria.

323. Secundo portavit Christus crucem sicut vitor triumphum, scilicet, in victoriae signum; unde ad Col. ii cap. Apostolus ait: *Expoliatus principatus et potestates, traduxit illas palam triumphans.*

324. Tertio portavit Christus crucem, sicut illu-

strator candelabrum, super quo ponenda erat lucerna de qua ipsem Salvator, Ioann. viii cap., testatus est, dicens: *Ego sum lux mundi.*

325. Ascendit Dominus crucem, sicut Doctor cathedram, vel pulpitum Praedicator; scilicet, ut viam ac doctrinam doceat veritatis. Hinc Bern. ait: In altum ascendit, ut ab omnibus videretur. Clamori lacrymas addidit, ut homo compateretur. Ecce, quod crux facta est in passione Domini cathedra sapientiae. De hoc I Cor. i, Apostolus ait: *Nos praedicamus vobis Christum crucifixum, Iudeis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam; ipsis autem vocatis Iudeis atque Graecis, Christum Dei sapientiam et Dei virtutem.* Et iterum in eodem cap. ait: *Verbum enim crucis pereuntibus quidem stultitia est: his autem qui salvi fiunt, id est nobis, Dei virtus est;* quia, scilicet, per virtutem eius omnes thesauri sapientiae Dei humilibus et devotis illius manifestantur. Propterea Is. xxii cap. ad aperiendum fidelibus sapientiam crucis, eam promisit Dominus, dicens: *Dabo clavem David super humerum eius.* Hac siquidem clavem alta mysteria revelantur per eum qui habet clavem David, *qui aperit,* scilicet, illa mysteria per hanc crucem, *et nemo claudit: claudit, et nemo aperit.* Apoc. iii. Haec siquidem est sapientia, quam ad Ephes. iii cap. Apostolus per crucem comprehendere nos optabat, quum dicebat: *ut possitis comprehendere cum omnibus Sanctis quae sit latitudo, longitudo, sublimitas, et profundum:* hoc est, ut comprehendamus quod ille, qui passus

est, erat Dei Filius qui habet latam dilectionem se extendentem usque ad persecutores et inimicos. Habet longitudinem, id est, longam dominationem, quia est Alpha et Omega, principium et finis omnis rei. Habet altam dominationem, quia in nomine eius flectitur omne genu coelestium Angelorum, terrestrium hominum, et infernorum daemoniorum. Et habet profundam cognitionem, quia, secundum Apostolum, Col. ii cap.: *In eo sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae Dei absconditi.*

FERIA QUINTA

Oportuit pati Christum respectu sui propter mysterium clarificationis.

TERTIO oportuit pati Christum in cruce propter mysterium clarificationis, scilicet, Nominis eius. Licut enim Filius Dei Jesus per conjecturam, seu per certam notitiam, aut solum quad nominis eius vocem ab aliquibus cognosceretur ante passionem Salvator mundi, et haberet nomen quod est super omne nomen; tamen, secundum Bonavent. in 3 dist. xiv, super literam, absque dubio per passionem et crucem meruit sui nominis clarificationem. Clarificatio autem nominis eius in hoc consistit, quod communiter homines neverunt illum, qui humana natura esse Filium Dei apparuit, et Iesum Christum.

327. Quodlibet autem istorum nomen est nomen super omne nomen: nam Filius Dei nominat Personam in una natura; Christus et Iesus, nominat Personam in duabus naturis; Christus enim nominat Personam in humana natura relata ad Divinam, quia dicitur unctus; Iesus autem nominat Personam in natura divina relata ad humanam, quia interpretatur Salvator; huius sententiae est Alex. Al: in 3. Bonav. autem addit: Et ideo in nomine Iesu Christi debet omne genu curvari, sicut in nomine Filii Dei.

328. Secundum autem haec tria nomina Filii Dei triplex est clarificatio nominis eius. Prima est clarificatio certificationis, secunda diffusionis, tercua expressionis. Clarificatur autem nomen Filii Dei primo quantum ad certificationem; et haec respicit notitiam nominis Filii Dei. Secundo quantum ad diffusionem; et haec respicit notitiam nominis Christi. Tertio quantum ad rationis nominandi expressionem; et hoc respicit notitiam nominis Iesu. Haec sententia est Bonavent. ubi supra.

FERIA SEXTA

Clarificatio in tribus nominibus Filii Dei.

ALEX. quoque addit etiam ubi supra, quod nomen Iesu idem est quod Salvator. Salvator enim tripliciter dicitur. Primo ex potentia salvandi, secundo ex habitu salvandi, tertio ab actu salvandi.

330. Primo enim Jesus dicitur a potentia salvandi; et secundum hoc convenit ei nomen ab aeterno, et dicitur impositum ab aeterno. Secundo autem dicitur ab habitu salvandi, et sic ex tempore ab Angelo impositum est, Luc. I, et hoc convenit principio conceptionis. Tertio autem dicitur Jesus ab actu salvandi; et secundum hoc impositum est a Ioseph, Matth. II, quia ei ab Angelo dictum est: *Vocabis nomen eius Iesum: ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum;* quod dictum est ei ratione passionis futurae. Et hoc modo dicitur meruisse per passionem huiusmodi nomen Jesus clarificationem, sicut Phil. II cap. Apostolus ait: *Christus factus est pro nobis obediens usque ad mortem, mortem autem crucis Propter quod Deus exaltavit illum, et donavit illi nomen, quod est super omne nomen, etc. usque Patris.* Haec sentit Alex. de Ales.

331. Sed obstant Iudaei, dicentes: Quid clarificatum est in nobis, et cognitus est Jesus, id est, Salvator mundi, quum nec reperiamus illum Messiam quem tamdiu populus Dei expectavit debere nominari Iesum? Sed secundum Is. ix aliter dicebat multipliciter nominari; unde ait: *Parvulus enim datus est nobis, filius natus est nobis. Et factus est principatus eius super humerum eius, et vocabitur nomen eius admirabilis, consiliarius, Deus, fortis, Pater futuri saeculi, Princeps pacis.* Ecce quod inter ista omnia sex nomina minime commemoratur Jesus. Si enim nominatus fuisset

iuxta vaticinium Is. tenebamur ei credere, et utique credidissemus.

332. Ad haec respondet Alex. de Ales, exponens illud super Lucam: *Et vocatum est nomen eius Jesus:* ait, secundum Bern. quod illud nomen Jesus in his omnibus reperitur sic expressum, et quodammodo effusum est. Nec omnino aut vocari posset, aut esset Salvator mundi, si horum quidpiam defuisset. Ideo exponit quodlibet, dicens: Primo quod est *admirabilis* in voluntatum nostrarum mutatione, seu in nostrae salutis inchoatione; unde Gen. xxxii ad Iacob Angelus ait: *Cur quaeris nomen meum quod est mirabile?* Secundo enim est *consiliarius* in poenitentiae electione, et vitae ordinatione; propterea dicitur Eccli. vi cap.: *Consiliarius sit tibi unus de mille. Alioquin adducit consiliarius in stultum finem.* Iob xii cap. Tertio est *Deus* in peccatorum remissione, sine qua non est salus: *Quis enim potest remittere peccata, nisi solus Deus?* Lue. cap. v. Quarto vocatur *fortis* in temptationis expugnatione; nam, si hostes praevaluerint, non est salus: *Hic est fortis qui, alligato forti, tamquam fortior arma tollit, et universa diripit.* Lue. xi. Quinto dicitur: *Pater futuri saeculi in immortalitatis collatione, qua generarum ad vitam immortalem, sicut per parentes carnales generati sumus ad vitam corruptibilem.* Et hoc est quod, Matth. vi, Dominus ait: *Pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi, scilicet, mercedem aeternam.* Sexto nominatur *princeps pacis* in nostra cum Patre reconciliatione,

quia Deus erat in Christo mundum sibi reconcilians. II Cor. v. In his omnibus nominibus natura Salvatoris reperitur, scilicet, Iesus.

SABBATO

Oportuit pati Christum respectu Spiritus sancti, et primo propter charitatis offensionem.

TERTIO quoque oportuit pati Christum respectu Spiritu sancti; et maxime propter tria. Primo propter charitatis offensionem, secundo propter charitatis diffusionem, tertio propter charitatis repetitionem.

334. Primo, inquam, propter charitatis ostensionem; propterea Bernard. in sermone de passione Domini ait: *Propter niniam charitatem qua dilexit nos Deus, nec Pater Filio, nec Filium ipse sibi percipit. Maior charitas est, quam quis ponat animam suam pro amicis.* Illa vero maxima fuit quae etiam pro inimicis animam ponere non despexit: *Quum autem adhuc inimici eius essemus, reconciliati sumus Deo in Sanguine eius,* sicut Ioann. III. cap. scriptum est: *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret,* ut hic discat humana tepiditas quantum aeternum Patrem teneamus amare qui pro nostra dilectione tradidit in mortem Filium suum. Idem quoque Bernard. super Cant. ait: In passione Domini tria specialiter convenit intueri: opus,

modum, causam: nam in opere quidem patientia, in modo humilitas, in causa charitas commendatur. Patientia singularis, humilitas admirabilis, sed charitas inestimabilis. Et iterum in eodem loco inquit: O duri et indurati et obdurati filii Adam! quos non emollit tanta benignitas, tanta flamma, tam ingens ardor amoris, qui pro nostris sarcinulis tam pretiosas merces expendit.

DOMINICA VI. POST EPIPH.

Oportuit pati Christum respectu Spiritus sancti propter charitatis effusionem.

SECUNDO oportuit pati Christum propter charitatis effusionem. Dilatatus quodammodo amor Salvatoris Domini nostri Iesu Christi in ara ardentissimae crucis, per universum mundum merito diffusus est, ut quasi facta sit crux susflatorium Spiritus sancti ex duobus lignis confectum, quibus ferreis clavis conficta est pellis innocentissimi agni, ut undique per universum exsufflet incendium divini amoris, nec exsufflare desistat etiam ad profunda inferni, et ad altissima paradisi.

336. Nam, quum in terra fuerit crux Christi defixa, significat manifeste quod virtus amoris eius descendit ad inferos ad inferni portas aeras confringendas. Quum autem in altum elevata fuerit, aperte demonstrat quod virtus eius aperuit ia-